

Tiesos Draugas Ekstra Nr. 75 LEBBS naujienos 2014 m. rugsėjis

**„Jeį laikysitės mano mokslo, jūs iš tikro būsite mano mokiniai;
jūs pažinsite tiesą ir tiesa padarys jus laisvus.“ Jn 8,31-32**

*Tiesos Draugas Ekstra yra Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių
sąjungos leidinys, platinamas elektroniniu paštu, skirtas apžvelgti mūsų
bendrijos įvykius, naujienas, spausdinti aktualius straipsnius bei esė.*

Šiame numeryje:

**“Mokykitės iš manęs”: Pamaštymas ir palinkėjimas naujiems
mokslo metams prasidedant**

Mūsų tikėjimo istorijos eskizai. Bažnyčia III amžiuje

EBF maldos kalendorius

Imkite ant savo pečių mano jungą ir mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies ...

Mt 11, 29

“Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu.” Daugeliui iš mūsų šie Jėzaus žodžiai puikiai žinomi, galbūt net atmintinai. Galbūt juos skaitant prieš akis iškyla veidai žmonių, kuriems ypač šių žodžių linkėtume. Juk vargstantiems ir prislėgtiems Jėzus taip reikalingas: o, kad jie tai suprastų!

Bet šie žodžiai iš naujo ir labai, labai reikalingi ir kai kuriems (jei ne visiems?) iš mūsų – tiems, kurie Jėzaus vardą taria kasdien, yra ištraukę į įvairias tarnystes ir skaičiuoja ilgesnį ar trumpesnį krikščioniško gyvenimo “stažą”.

Taip, galbūt savo gyvenimą esame pažadėję atiduoti į Dievo rankas. Bet nebijokime sustoti – ypač, jeigu darbų ar tarnysčių tiek daug, kad laiko katastrofiškai trūksta. Ir jeigu sustoję pajusime, kokie išvargę ir apsunkinti jaučiamės, nepabėkime išsigandę atgal į voverės ratą. Pažvelkime į savo nešulius, pačių užsidėtus ar kitų primestus. Rūpesčius, kaip išlaikyti šeimą, verslą ar bažnyčią; nesutarimus darbovietėje, namuose ar bendruomenėje; nesibaigiančias valandas dirbant ar studijuojant; sunkias ir švinas abejones dėl ateities. Jau nekalbant apie didžiules pasaulio problemas, visai šalia mūsų, Ukrainoje, ar Sirijoje, Irake...

Naujiems mokslo metams prasidedant, tegu suskamba naujai mums visiems šie Viešpaties žodžiai. Pasiimkime ant pečių tik Jo jungą, priimkime tik Jo teikiamą našta, ir nenustokime iš Jo mokyktis romumo ir širdies nuolankumo, kad ir kitiems nepradėtume krauti pečius slegiančių nešuliu. Tuomet net ir nesibaigiančioje užduočių ir problemų apsuptyje mūsų našta bus lengva, o Jo jungas – švelnus.

Lina Andronovienė ✓

---

*Mieli TDE skaitytojai,
Pristatome Jums trečiąjį pastoriaus Alberto Latužio straipsnį iš krikščionybės istorijos serijos. Šįkart – trečiojo amžiaus po Kristaus apžvalga.*

Krikščionybė III amžiuje

Šis amžius prasidėjo žiauriais krikščionių persekiojimais. Tada Romos imperiją valdė **Severas**, kuris iš pradžių buvo palankus krikščionims, o kartais juos net viešai užstodavo. 202 metais jis grįžo į Romą iš laimėto karo žygio. Pergalė jam apsuko galvą, ir jis pareikalavo, kad įžengiant į Romą jam būtų pareikšta dieviška pagarba. Tačiau krikščionys atsisakė dalyvauti šioje masinėje manifestacijoje, nes dėl savo įsitikinimų negalėjo rodyti žmogui tokios pagarbos kaip Dievui. Įniršęs valdovas pirmiausia išžudė krikščionis, tarnavusius jo rūmuose, o tada nutarė išnaikinti juos visoje imperijoje. Buvo išleistas įstatymas, draudžiantis jo pavaldiniams pereiti į krikščionybę, taip pat ir į judaizmą. Valdininkai, kurie lobo iš kyšininkavimo, reikalavo iš krikščionių pinigų, žadėdami jiems apsaugą. Kai kurie, norėdami išsaugoti savo gyvybę, pasidavė tokioms pagundoms, bet daugelis to nedarė, nes tai laikė Kristaus išdavimu. Prasidėjo masiniai persekiojimai, o žiauriausi jie buvo Šiaurės Afrikoje.

Yra išlikęs aprašymas, kaip buvo nukankinta neseniai įtikėjusių jaunų vyrų ir moterų grupė. Jie buvo pasmerkti mirčiai. Pagal tenykščius papročius prieš bausmės dieną pasmerktiesiems būdavo paruošiama vakarienė su valgiais ir gėrimais. Šios vakarienės metu buvo leidžiama elgtis visiškai laisvai ir nevaržomai. Romėnams tai atrodė humaniškas paprotys. Pasmerktieji jauni krikščionys šią progą nutarė išnaudoti savaip: suruošė Kristaus mirties atminimą ir krikščioniškos meilės vakarienę. Jie daug meldėsi, šlovino Dievą ir ruošėsi žemiškosios kelionės pabaigai. Tai stebėjęs kalėjimo prižiūrėtojas Pudentas buvo paveiktas ir tapo krikščionimi.

211 m. imperatorius Severas mirė ir krikščionių persekiojimas liovėsi.

222 m. pradėjo valdyti **Aleksandras Severas**, kuris krikščionims buvo gana palankus. Jis nutarė, kad reikia Kristų pripažinti kaip vieną iš dievų ir garbinti Jį kartu su Jupiteriu, Marsu ir kitais dievais. Šio imperatoriaus valdymo laikais buvo pastatyti pirmieji pastatai krikščionių pamaldoms. Kai kurie vyskupai statė maldos namus nusižiūrėję į pagoniškų šventyklų architektūrą. Tada pasirodė ir pirmosios pastangos pačias pamaldas pagal pagoniškus papročius paversti iškilmingais ritualais.

249 m. imperatoriumi tapo **Decijus**, kuris tuoj pat nutarė sunaikinti krikščionybę visoje imperijoje. Per dvejus metus buvo sudeginta ar kitaip nužudyta daug tikinčiųjų. Tačiau šį kartą atsivėrė liūdnas vaizdas: nemažai krikščionių, norėdami išsaugoti gyvybę, atsisakė tikėjimo. Aleksandrijos vyskupas Dionizijus taip aprašo šiuos įvykius: „*Daug kilmingų piliečių pakluso šiam įsakui. Kai kurie tai darė iš baimės, kitus įkalbėjo draugai. Daugelis stovėjo išbalę ir drebėjo, nenorėdami paklusti nedoriems reikalavimams, bet ir nepasiruošę kentėti iki mirties. Kai kurie pakėlė kankinimus iki tam tikro laipsnio, bet pagaliau pasidavė...*“ Pats Dionizijus vėliau taip pat buvo nužudytas.

Tuo metu Palestinoje buvo įkalintas žymus teologas **Origenas**. Vėliau jis buvo išleistas į laisvę, bet, išsekintas patirtų kankinimų, mirė apie 254 m. Jis rašė, kad krikščionybės atmosfera yra užnuodyta, kad šio pasaulio dvasia prasiskverbia į Bažnyčią, kad jos tarnautojai linksta į pasididžiavimą, prabangą, godumą.

Pats Origenas pasižymėjo itin asketišku gyvenimo būdu. Cezarėje jis atidarė teologijos mokyklą, kuri tapo vienu iš krikščionybės centrų tame regione. Jo parašyti teologiniai veikalai skaičiuojami

tūkstančiais. Tai daugiausia egzegetinio turinio raštai, Biblijos komentarai, pamokslai. Reikėtų paminėti, kad Origeno mokymas išsiskyrė tokiu perdėm laisvu alegoriniu aiškinimu, kad mums kartais tose pažiūrose būtų sunku atpažinti krikščionybę. Vienas autorius, neoplatonikas Porfirijus, rašė apie Origeną: „*Origenas gyvena krikščioniškai, bet jo pažiūros yra helenistiškos*“. Vėliau, VI a. Visuotiniame Bažnyčios susirinkime, Origenas buvo pasmerktas, o dar vėliau buvo pasmerkti sunaikinimui ir jo darbai.

Kitas žymus krikščionių teologas ir rašytojas, rašęs graikiškai ir lotyniškai, buvo **Tertulianas**, miręs apie 220 m. Istorinės bažnyčios nėra jo įtraukusios į Bažnyčios tėvų sąrašą todėl, kad jis nesutarė su oficialiosios Bažnyčios vadovais. Tertulianas gimė turtingoje romėnų šeimoje Kartaginoje. Mokėsi Romoje, kur audringai praleido savo jaunystę. Tertulianas rašė, kad krikščionių kankinių tikėjimo tvirtumas jį taip paveikė, jog jis pats tapo krikščionimi ir 190 m. pasikrikštijo. Jis pasižymėjo entuziastingu Kristaus mokymo skelbimu ir buvo ordinuotas Kartaginos bendruomenės presbiteriu. Jeronimas rašė, kad Tertulianas ištarnavo 15 metų, o vėliau, ujamas kitų pavydžių presbiterių, pasitraukė pas montanistus. Likusius gyvenimo metus jis praleido už oficialiosios Bažnyčios ribų, nes negalėjo susitaikyti su vis didėjančiu dvasiniu drungnumu Bažnyčioje.

Tertulianas labai vykusiai praturtino lotynų kalbą naujais teologiniais terminais, kurie prigijo ilgiems laikams, o jų vertimais naudojamės ir mes. Pavyzdžiui, jis aiškiai apibūdino dieviškąjį įsikūnijimą Jėzuje Kristuje. Jis aiškino, kad Žodis ir kūnas, Dievas ir žmogus susijungė, bet nesusimaišė, t. y. Kristuje buvo dvi kokybės, dvi padėtys. Savo raštuose jis kritikavo tų laikų teatrą bei meną ir tvirtino, kad teisingai suprasti Dievo tiesas galima tik Bažnyčioje, tebeturinčioje apaštališkąjį perimamumą. Pastarasis teiginys turėjo įtakos vėlesnių laikų Bažnyčiai kovojant su kitaminčiais. Šis argumentas, tebenaudojamas ir mūsų dienomis, anuomet atsisuko ir prieš patį Tertulianą, kai jis įsiliejo į montanistų gretas.

Reikėtų paminėti dar vieną iš žymesnių III a. krikščionių veikėjų. Tai buvo **Kiprijonas**, gimęs apie 205 m. pagoniškoje turtingo senatoriaus šeimoje. Jis žinomas ir kaip teoretikas, ir kaip praktikas bei veiksmo žmogus. Per trumpą savo tarnystės laiką Šiaurės Afrikoje jis parašė nemažai darbų. Tarp jų daugiausia ganytojiškų laiškų, kuriuose kalbama apie įvairiausias asmeninio ir bendruomeninio gyvenimo problemas. Parašė nemažai traktatų moralės temomis. Kiprijonas padarė didelę įtaką formuojant monarchinės vyskupystės idėjas ir požiūrį į šv. Petro sostą (!). Jis sakė, kad Bažnyčios vienybė kuriama ne per jos narių dvasinę vienybę ir net ne per vieningą mokymą, bet per vienybę su vyskupu. „*Kas ne su vyskupu, tas nėra Bažnyčioje*“, - rašė Kiprijonas. Tačiau jis teigė, kad visi vyskupai kartu (ne tik Romos vyskupas) yra Petro sosto paveldėtojai, todėl tarp jų turi būti vienybė.

Tuomet Šiaurės Afrikoje ir Romoje kilo diskusija dėl „eretikų ir skaldytojų“ krikšto. Kartaginos vyskupai palaikė Kiprijono reikalavimą atgailaujančius „eretikus ir skaldytojus“ priimant atgal į Bažnyčią krikštyti iš naujo. Kiprijonas sakė, kad to nedarydami mes turėtume pripažinti, jog egzistuoja ne viena Bažnyčia. Tačiau Romos vyskupas Steponas galvojo kitaip. Kiprijono pažiūros, išdėstytos traktate „Apie bažnyčios vienybę“, vėliau padėjo suformuoti Bažnyčios Vakaruose mokymą apie vyskupų valdžią ir vienos grupės monopolį tiesą.

258 m. Kiprijonas buvo iškviestas į teismą, kur iš jo pareikalauta aukoti dievams. Jam atsisakius tai daryti, buvo paskelbtas mirties nuosprendis nukertant galvą. „Deo gratias (dėkui Dievui)!“ - sušuko Kiprijonas ir tuoj pat buvo nuvestas į bausmės vietą.

III amžiuje nemaža dalis krikščionių į krikštą nebežiūrėjo kaip į sąmoningą ištikimybės Kristui pažadą. Buvo pradėta mokyti apie paslaptinę atgimdančią krikšto galią. Tiesa, Tertulianas, Origenas, Kiprijonas pabrėžtinai tvirtino, kad krikštas turi prasmę tik tuomet, kai siela sąmoningai pašvęsta Kristui, o Tertulianas priešinosi skubotam krikštui. Tačiau dauguma nekreipė dėmesio į šiuos

nurodymus, ir krikštas minėto amžiaus pabaigoje dažnai būdavo atliekamas kaip ritualas. Nors apie kūdikių krikštą jau II a. pabaigoje užsimena Irenėjas, baigiantis III amžiui tai buvo dar gana retas reiškinys.

Pradėta mokyti, kad Viešpaties Vakarieneje duona ir vynas yra ne tik simboliai, bet maldos metu tampa Kristaus kūnu ir krauju. Atsirado paprotys prieš Vakarienej viešai skaityti tikėjimo kankinių vardus. Tiesa, tai nebuvo malda už juos, tai nebuvo ir kreipimasis į juos. Tai buvo daroma jų atminimui. Vėliau bendruomenės nariai prašydavo prie žinomų kankinių vardų pridėti ir savo šeimos mirusiųjų vardus. Tikėjimo kankinių mirties metinių proga per pamaldas buvo pasakojama apie jų tikėjimą ir ištvermę, už juos dėkojama Dievui. Nesunku numanyti, jog tai vėliau atvedė prie kankinių kulto.

Tų laikų maldos namuose nebūdavo jokių paveikslų ar statulų, bet III a. pabaigoje atsirado kai kurie simboliai: piemuo, nešantis avelę, balandis. Kristus nebuvo vaizduojamas. Patalpos priekinėje dalyje būdavo paaukštinta vieta, atitverta tvorele, kur stovėdavo Viešpaties Vakarienes stalias, vėliau pradėtas vadinti altoriumi.

III a. krikščionybė dar neturėjo vieno administracinio centro, tačiau atskirų regionų vyskupai vis labiau varžėsi dėl vadovaujančios padėties. Vis dar nebuvo sprendimo dėl Naujojo Testamento kanono, nors dėl pagrindinių knygų buvo susitarta dar šimtmečio pradžioje. Tęsėsi diskusijos dėl kelių knygų: Laiško hebrajams, Apreiškimo Jonui, Jokūbo laiško, 1 Jono ir 2 Jono laiškų bei Judo laiško.

III a. pabaigoje valdant Dioklecianui kilo naujas ir žiaurus krikščionių persekiojimas.

(Tęsinys kitame numeryje)

Albertas Latužis ✓

Europos Baptistų Federacijos (EBF) maldos kalendorius

Rugsėjo 1-7 meldžiamės už:

Ispanijos evangelikų baptistų sąjungą

Bendruomenių skaičius:	101
Bendras narių skaičius:	11 284
Prezidentas:	Andreu Dionís
Generalinis sekretorius:	Manuel Sarrias

Rugsėjo 8-14 meldžiamės už:

Tarptautinį baptistų teologijos studijų centrą (Amsterdamas) – buvusią
Tarptautinę baptistų teologijos seminariją
www.ibts.eu

Rugsėjo 15-21 meldžiamės už:

Uzbekistano baptistų sąjungą. . .

Bendruomenių skaičius:	60
Bendras narių skaičius:	2 735
Pirmininkas:	Oleg Sherstjukov

. . . Baptistų bažnyčių sąjungą Slovėnijos Respublikoje

Bendruomenių skaičius:	7
Bendras narių skaičius:	160
Prezidentas:	Drago Sorl
Generalinis sekretorius:	Misko Canji

Rugsėjo 22-28 už:

Rusijos evangelikų krikščionių-baptistų sąjungą

Bendruomenių skaičius:	1 818
Bendras narių skaičius:	76 070
Prezidentas:	Alexey Smirnov
Viceprezidentas:	Evgeniy Bakhmutsky

Rugsėjo 29 – spalio 5 už:

Prancūzijos evangelikų baptistų bažnyčių federaciją

Bendruomenių skaičius:	115
Bendras narių skaičius:	6 385
Prezidentas:	Jean Dupupet
Tarptautinis koordinatorius:	Marc Deroeux

EBF maldos kalendorių bei išsamesnę informaciją apie maldos poreikius galite rasti Europos Baptistų Federacijos internetiniame puslapyje: <http://www.ebf.org>. ✓

*Straipsniai trumpinami ir redaguojami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė ne visada sutampa su autorių nuomone.

*Jei norite atsisakyti naujienų, atsiųskite tuščią elektroninį laišką su žodeliu - NESIŪSTI.

© Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjunga

El.paštas: office@baptist.lt

Mūsų sąskaita:

Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjunga
Įmonės kodas: 192077697
AB SEB bankas,
Banko kodas: 70440
Sąskaitos nr. LT79 7044 0600 0415 1925